

Opinia na temat
programu nauczania „Świat biologii” w gimnazjum
autorstwa Małgorzaty Liśkiewicz, Wydawnictwo Nowa Era

Program nauczania „Świat biologii” jest przeznaczony do realizacji treści biologicznych na III etapie kształcenia, czyli w szkole gimnazjalnej. Koncepcja całego programu, oparta na założeniach dydaktycznych i wychowawczych zgodnych z nową podstawą programową, została przedstawiona w ośmiu kolejnych rozdziałach. Autorka programu kładzie w nim nacisk na zachowanie spójności i ciągłości z zagadnieniami realizowanymi na wcześniejszych etapach edukacji.

W pierwszym rozdziale, który stanowi wstęp do programu nauczania, autorka zwraca uwagę na jego istotne cechy oraz omawia krótko jego budowę.

Rozdział II zawiera odniesienia do podstawy programowej. Zgodnie z jej założeniami cele kształcenia zostały zapisane w formie wymagań ogólnych, a treści nauczania – jako wymagania szczegółowe. Autorka podkreśla konieczność przedstawiania świata organizmów żywych pod względem budowy zewnętrznej tych organizmów i ich ogromnej różnorodności. Takie podejście do nauczania biologii umożliwia kształcenie umiejętności rozpoznawania i klasyfikacji organizmów.

W rozdziale III zostały przedstawione główne założenia programu nauczania. Autorka odwołuje się do ogólnych celów edukacyjnych zapisanych w podstawie programowej, które podkreślają wagę znajomości: różnorodności biologicznej, podstawowych procesów biologicznych, metodyki badań biologicznych oraz tematyki związanej ze zdrowiem człowieka.

Rozdział IV zawiera uwagi na temat realizacji programu. Materiał nauczania został rozpisany na 130 jednostek lekcyjnych w trzyletnim cyklu kształcenia. Autorka zaproponowała przykładowy rozkład materiału podzielonego na trzy części zawierające w sumie 22 działy programowe. Proponowany rozkład można dostosować do potrzeb uczniów i możliwości szkoły.

Rozdział V został podzielony na trzy części. W każdej z nich opisano kolejne działy programowe z wyszczególnieniem zakresu treści nauczania. Szczegółowe cele kształcenia zostały zapisane językiem wymagań, których oczekuje się od ucznia w zakresie wiadomości i umiejętności oraz jako szczegółowe cele wychowawcze, czyli oczekiwane postawy ucznia. Cenną pomocą dla nauczycieli są jasno sprecyzowane procedury osiągania zamierzonych celów, które ułatwiają efektywne planowanie i organizowanie całego procesu edukacyjnego. Autorka przedstawia także propozycje ciekawych zadań dla uczniów chętnych i zainteresowanych biologią, np. prowadzenie prostych hodowli, obserwacje, planowanie i przeprowadzanie doświadczeń, analiza schematów, cykli rozwojowych, a także ćwiczenia

w posługiwaniu się prostymi kluczami do oznaczania organizmów, wykonywanie ciekawych albumów, posterów, prezentacji i modeli.

Rozdział VI to wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu. Autorka podkreśla rolę postawy nauczyciela i zaangażowania ucznia w nauczaniu. Zachęca do stosowania różnorodnych strategii i metod nauczania, podaje kryteria ich doboru. Prawidłowy przebieg procesu nauczania zapewniają właściwie dobrane środki dydaktyczne.

W rozdziale VII można znaleźć propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych. Prawidłowy dobór tych metod oraz narzędzi oceny pracy ucznia pozwala na poznanie jego uzdolnień i predyspozycji oraz na wczesne wykrycie braków w wiedzy i umiejętnościach oraz ich uzupełnienie. Autorka podkreśla znaczenie systematyczności w kontroli i ocenianiu pracy ucznia, która mobilizuje i zachęca do działania.

W rozdziale VIII przedstawiono oczekiwane osiągnięcia ucznia po zrealizowaniu całego programu kształcenia. Opracowany spis umiejętności, jakie powinien mieć uczeń kończący gimnazjum, stanowi cenną pomoc dla nauczyciela w procesie przygotowania uczniów do przekroczenia kolejnego progu edukacyjnego. Może także służyć do oceny skuteczności edukacyjnej całego programu nauczania.

Program nauczania „Świat biologii” autorstwa Małgorzaty Liśkiewicz jest zgodny z głównymi założeniami „Podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół” (*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r.*); daje możliwość realizacji jej założeń zgodnie z siatką godzin (*Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 marca 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach*) i z wytycznymi dotyczącymi dopuszczania do użytku w szkole programów nauczania i podręczników (*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników – projekt z dnia 9 kwietnia 2009 r.*).

Program nauczania został poprawnie opracowany pod względem merytorycznym i metodycznym. W zakresie założonych celów oraz wymaganych wiadomości i umiejętności jest dostosowany do możliwości uczniów gimnazjum. Można go modyfikować i przystosowywać do potrzeb uczniów i warunków kształcenia. Nie zawiera treści niezgodnych z przepisami prawa. Sprzyja rozbudzaniu ciekawości poznawczej uczniów oraz kształceniu i rozwijaniu ich zainteresowań biologicznych.

Program może być polecany do nauczania biologii w gimnazjum, ponieważ zawiera niezbędne elementy charakterystyczne dla programu nauczania ogólnego i spełnia wszystkie wymagania określone dla dobrego programu nauczania biologii.

Urszula Depczyk

Data otrzymania programu: 12.05.2009 r.

Data wystawienia opinii: 19.05.2009 r.